

Labklājības ministrija

Sociālās vides izpētes plānošana pašvaldībās

LPS Sociālo un veselības jautājumu komiteja

Elīna Celmiņa,
2024.gada 14.februāris

Sociālais darbs,
psihosociālā palīdzība

Aprūpe mājās

SAC senioriem un
cilvēkiem ar invaliditāti

DAC

Atelpas brīža pakalpojums/
īslaicīga aprūpe

Sociālā palīdzība u.c.
pakalpojumi

Soc.rehab. neredzīgām un
nedzirdīgiem, vardarbībā
cietušiem, atkarīgajiem u.c.

Tehniskie palīgīdzekļi

SAC pilngadīgām
personām un ar ļoti
smagiem FT,
neredzīgiem cilvēkiem

Asistenta pakalpojums

Valsts līdzfinansējums
DAC GRT izveidei

Mums ir izaicinājumi

Dažāda izpratne
par p/v atbildību
un pienākumiem

Klāsts un
kvalitāte ir
atšķirīga

Sadrumstalotā
finansēšana
veicina klientu
«nogrūšanu»

Finansējuma
apjoms nav
pietiekams
visām
vajadzībām

Pakalpojumi
attīstās
projektos, bet
ko pēc tam...

Klientu zemā
maksātspēja
«bremzē»
pakalpojumu
attīstību

Labklājības ministrija

Obligāti nodrošināmie sociālie pakalpojumi - personām ar funkcionāliem traucējumiem - personām krīzes situācijās un nepietiekošām patstāvīgās dzīves iemaņām

- aprūpes mājās pakalpojums
- grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojums - personām ar GRT
- SAC pakalpojums – personām ar smagiem FT, bērniem
- dienas aprūpes centra pakalpojums – personām ar smagiem FT
- atelpas brīža pakalpojumus - bērniem ar īpašas kopšanas nepieciešamību, personām ar I grupas invaliditāti un personām ar GRT (I, II grupa)
- specializētās darbnīcas pakalpojums - personām ar GRT
- krīzes centra pakalpojums
- patversmes vai naktspatversmes pakalpojums
- ģimenes asistenta pakalpojums
- sociālās rehabilitācijas pakalpojums – bērniem ar uzvedības vai atkarības problēmām un jauniešiem ārpusģimenes aprūpē un pēc tās

!!! Citus sociālos pakalpojumus tad, ja ir nodrošināti obligātie sociālie pakalpojumi noteiktajām mērķa grupām

Labklājības ministrija

Nākotnes iespējas pakalpojumu pieejamības uzlabošanā

- ❖ **Atbalsts inovatīviem pakalpojumiem** – SIF projektu atlase sociālo pakalpojumu ieviešanai, metožu aprobēšanai un izplatīšanai
- ❖ **Individuālā budžeta ieviešanas lietderības izvērtēšana** (konceptuālais ziņojums MK, ja akceptē, grozījumi SPSP likumā)
- ❖ **Neformālo aprūpētāju apmācības SIVA kompetenču centrā** (SIVĀ vai reģionos) (ANM projekts)
- ❖ **Izvērtējums par ilgtermiņa sociālās aprūpes finansēšanas modeļiem un priekšlikumiem ilgtspējīga finansēšanas modeļa ieviešanai**
- ❖ **Turpinās valsts atbalsts pašvaldībām par personām, kuras ir izgājušas no VSAC līdz 7085,20 euro gadā**

Labklājības ministrija

Izvērtējums «Par ilgtermiņa sociālās aprūpes finansēšanas modeļiem un priekšlikumiem ilgtspējīga finansēšanas modeļa ieviešanai»

Kāds ir Latvijas esošās ilgtermiņa sociālās aprūpes sistēmas raksturojums?

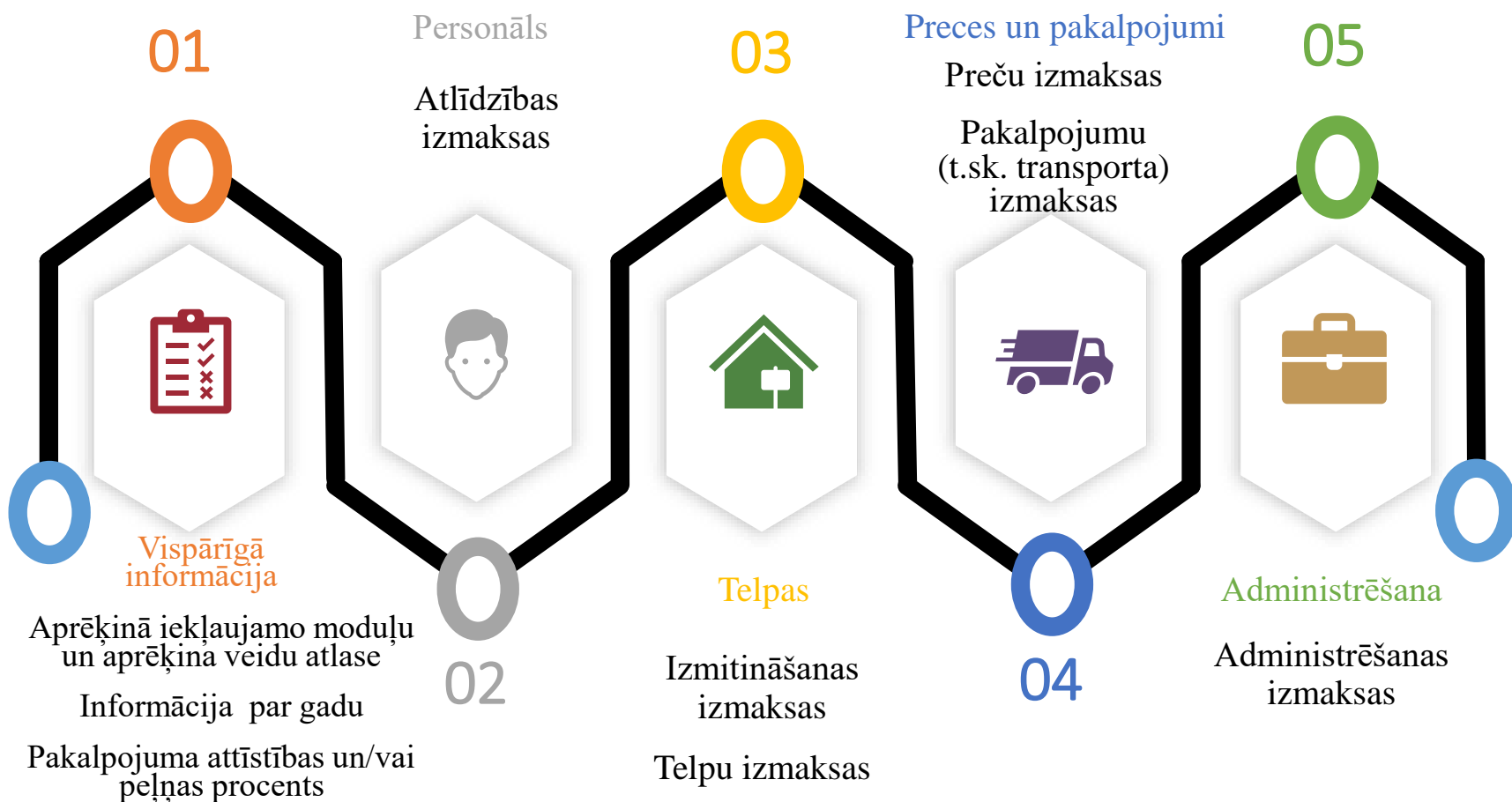
Kāda ir starptautiskā prakse un pieredze ilgtermiņa sociālās aprūpes finansēšanas jomā? Kuras valsts modeli vai tā elementus ir lietderīgi pārņemt Latvijā?

Kāda ir rekomendējamā mikro līmeņa ilgtermiņa sociālās aprūpes pakalpojuma apjoma noteikšanas pieeja saistībā ar personas aprūpes līmeni un citiem vajadzību ietekmējošiem faktoriem pakalpojuma cenas noteikšanas kontekstā?

Kādi ir ieteikumi ilgtermiņa sociālās aprūpes un veselības aprūpes pakalpojumu integrācijai, ietverot sadarbības modeļu, organizācijas formu un finansēšanas plūsmu raksturojumu?

Kādi ir Latvijā iespējamie ilgtermiņa sociālās aprūpes pakalpojumu finansēšanas modeļi un to ieviešanas nosacījumi?

Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu cenas aprēķināšanas formulas algoritma izstrāde

* Pieejams LM mājas lapā - <https://www.lm.gov.lv/lv/nodevums-sabiedriba-balstytu-socialo-pakalpojumu-cenas-aprekinasanas-formulas-algoritma-izstrade>

Labklājības ministrija

Sociālo pakalpojumu samaksas kārtības pārskatīšana

- izskatīt iespēju noteikt **valsts līdzfinansējumu** obligātajam sociālo pakalpojumu grozam, t.sk. attīstot/nostiprinot **principu "nauda seko klientam"** P/V nodrošinātajiem SBSP
- pārskatīt **apgādnieku pienākumu** veikt samaksu par sociālajiem pakalpojumiem (izvērtējot vairākus variantus)
- precizēt personas samaksu (**līdzmaksājumu**) par sociālo pakalpojumu
- pārskatīt valsts finansēto sociālo **pakalpojumu klāstu**
- pārskatīt ilgstošās sociālās aprūpes un sabiedrībā balstīto pakalpojumu **finansēšanas modeli**:
  - ieviest ilgtspējīgu sociālo pakalpojumu finansēšanas modeli (obligātā sociālā apdrošināšana)
  - sasaistīt noteiktu valsts sociālo **pabalstu saņemšanu** ar attiecīgu sociālo **pakalpojumu finansēšanu**
  - noteikt TA, ka sociālo pakalpojumu **izmaksas ir regulāri pārskatāmas**
  - izveidot **inovāciju fondu** sociālo pakalpojumu attīstībai

Labklājības ministrija

ESF 2021-2027, SAM 4.3.5.3. «Sociālo pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana»

Salīdzināšanai un novērtēšanai vajag parametrus un mērījumus !

Kā novērtēt atbilstību vajadzībām un ietekmi uz klientu dzīves kvalitāti?

Nosaukums	2024	2025	2026	2027	2028
1. Sociālo pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes kontroles sistēmas izstrāde	X	X	X	X	
1.1. Priekšizpēte/zīpojuma sagatavošana	X	X			
1.2. Pieredzes apmaiņa (pētījuma izstrādes laikā)	X				
1.3. Sociālo pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes kontroles sistēmas izstrāde (18 mēneši)		X	X		
2. Izmēģinājumu projekta īstenošana			X	X	X
2.1. Izmēģinājumu projekts (14 mēneši = 12 mēneši pilots + 1 mēnesis personāla apmācība + 1 mēnesis noslēgumā, dokumentācijas, datu apkopošanai)			X	X	
2.2. Rezultātu izvērtēšana (6 mēneši)					X
2.3. Rezultātu izplatīšana (4 mēneši)					X
3. Informatīvo un izglītojošo pasākumu īstenošana (visu projekta īstenošanas laiku)	X	X	X	X	X
4. IT (29 mēneši)			X	X	X

Labklājības ministrija

Sociālās vides izpēte (1)

Sociālā vide ir cilvēka veidotā vide, pretstatā dabiskajai videi. [...]

Tā ietver:

- 1) personiskās un sociālās attiecības, individuālo kultūru, cilvēkam tuvāko apkārtni un sociālo tīklojumu;
- 2) kopienas vidi un attiecības, pārvaldību un vispārējos pakalpojumus (piem., sabiedrisko transportu, sakari), sociālos un veselības pakalpojumus;
- 3) sabiedrības struktūru, kultūru un fiziskos objektus, politiskās varas sadali, cilvēku darbībai nepieciešamos resursus, sociālos un ekonomiskos procesus, industriālo un nodarbinātības struktūru, darba tirgu. [...]

Sociālā darba vārdnīca, 431.lpp,
<https://www.lm.gov.lv/lv/media/23154/download?attachment>

Labklājības ministrija

Sociālās vides izpēte (2)

Pašvaldības sociālā dienesta **uzdevums** ir –

- ✓ veikt sociālās vides izpēti,
- ✓ noteikt problēmas,
- ✓ kā arī piedalīties pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, pašvaldības politikas plānošanas dokumentu un institūcijas vadības dokumentu izstrādē sociālā dienesta kompetences jomā

Labklājības ministrija

Kāpēc vispār tas vajadzīgs?

apzināt pašvaldības iedzīvotāju struktūru, identificēt to sociālās problēmas un faktiskās vajadzības, lai [...] veidotu savu iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un sociālā atbalsta sistēmu:

- ✓ noteiktu prioritāros faktorus, kas ietekmē konkrētās pašvaldības iedzīvotāju vajadzības pēc sociālajiem pakalpojumiem, sociālās palīdzības un sociālā atbalsta;
- ✓ identificētu nepieciešamību pēc jauniem sociālajiem pakalpojumiem un sociālā atbalsta veidiem;
- ✓ plānotu un īstenotu sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un sociālā atbalsta pieejamību un pasākumus to attīstībai.

Kur un ko meklēt?

- statistikas dati /sociālekonomiskie rādītāji
- dažāda līmeņa pētījumu, pārskatu, ziņojumu secinājumu apkopošana un analīze;
- iedzīvotāju, konkrētu mērķa grupu, speciālistu, nevalstisko organizāciju aptaujas, fokusgrupu intervijas;
- p/v esošo sociālo pakalpojumu apzināšana, kartēšana, problēmu un nepieciešamo pilnveidojumu identificēšana;
- esošo sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un sociālā atbalsta sistēmas SVID analīze;
- priekšlikumi sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un sociālā atbalsta sistēmas tālākai pilnveidei un attīstībai, ietverot aprēķinus un finanšu ietekmes analīzi uz pašvaldības budžetu.

Labklājības ministrija

Metodisks materiāls – Sociālās vides izpētes datu tabula

- Atrodas: <https://www.lm.gov.lv/lv/socialas-vides-izpete>
- Identificēti sociālās vides izpētei būtiskākie datu veidi un to iegūšanas avoti
- LM rīcībā esošie dati, kas pieejami informācijas sistēmās LABIS, SPOLIS, pieejami pēc pieprasījuma, vēršoties pie:

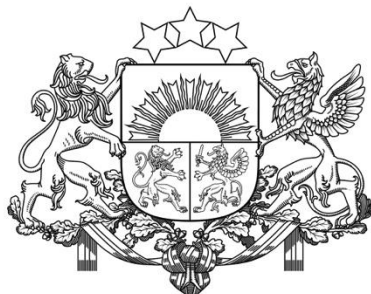
Lauras Gulbes

Tālr. 67021510

laura.gulbe@lm.gov.lv

Dienas aprūpes centru pakalpojumi

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids (atbilstoši sociālo pakalpojumu grozam)	Datu veids	Kopējais skaits	Sievietes	Vīrieši	0-17 gadi	18-24 gadi	25-54 gadi	55-64 gadi	65-79 gadi	80-89 gadi	90+ gadi	Pašvaldības izdevumi pakalpojuma nodrošināšanai (EUR/gadā)	Datu avots, Komentāri	
7	Dienas aprūpes centra pakalpojums pilngadīgām personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, tai skaitā garīga rakstura traucējumiem	Pilngadīgo personu ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem, tai skaitā garīga rakstura traucējumiem, skaits pašvaldībā				X							X	VDEĀVK/LABIS	
7.1.		t.sk. I grupa	345	191	154	X	7	63	60	118	77	20	X	VDEĀVK/LABIS	
7.2.		t.sk. II grupa	1297	617	680	X	35	391	387	396	81	7	X	VDEĀVK/LABIS	
7.3.		t.sk. ģeogr. kopšana				X								X	Dati būs pieejami, kad produkcijas vidē būs pieejama jaunā VDEĀVK IIS (no pašreizējās IIS nav iespējams atlasīt datus pēc konkrētas pašvaldības)
7.4.		t.sk. personas ar GRT (+ I vai II inval.gr.)	396	201	195	X	32	216	77	49	17	5	X	VDEĀVK/LABIS	
7.5.		t.sk. personas, kuras saņem pabalstu transporta izdevumu kompensācijai	408	x	x	X	x	x	x	x	x	x	x	X	VSAA/LABIS (dati par uzskaitē esošām personām, nevis personām, kurām izmaksāts pabalsts) - vēlāk būs pieejami dati arī pēc dzimuma un vecumgrupu sadalījuma
7.6.		t.sk. personas ar invaliditāti no bērnības				X								X	Dati būs pieejami, kad produkcijas vidē būs pieejama jaunā VDEĀVK IIS (no pašreizējās IIS nav iespējams atlasīt datus pēc konkrētas pašvaldības)
9		Personu skaits, kuri gaida rindā pakalpojumu (2022.g.beigās)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	Dati no gada pārskata/SPOLIS
10		Vietu skaits pašvaldības nodrošinātajos dienas aprūpes centros			X	X	X	X	X	X	X	X	X	x	Pašvaldības dati
11		Pilngadīgo personu ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem, tai skaitā garīga rakstura traucējumiem, kuriem nodrošināts dienas aprūpes centra pakalpojums pašvaldībā	40	21	19	X								37750	Dati no gada pārskata/SPOLIS SOPA programmā tiek uzkrāti šādi pakalpojumi, ir iespējams arī norādīt saņēmēju mērķa grupu; pakalpojuma datus tiek norādīts pakalpojuma sniedzējs, un tam tiek piekārtota pazīme: vai šis pakalpojuma sniedzējs ir savas pašvaldības teritorijā, vai citā. Šī informācija tiek iekļauta arī statistikas gada pārskatā.
12		Pilngadīgo personu ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, tai skaitā garīga rakstura traucējumiem, skaits, kuriem nodrošināts dienas aprūpes centra pakalpojums ārpus pašvaldības	0	0	0	X	0	0	0	0	0	0	0	0	Dati no gada pārskata/SPOLIS SOPA programmā tiek uzkrāti šādi pakalpojumi, ir iespējams arī norādīt saņēmēju mērķa grupu; pakalpojuma datus tiek norādīts pakalpojuma sniedzējs, un tam tiek piekārtota pazīme: vai šis pakalpojuma sniedzējs ir savas pašvaldības teritorijā, vai citā. Šī informācija tiek iekļauta arī statistikas gada pārskatā.

Labklājības ministrija

Lai mums kopā izdodas!

www.lm.gov.lv

Twitter: @Lab_min

Flickr.com: Labklajibas_ministrija

Youtube.com/labklajibasministrija

Draugiem.lv/labklajiba